

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

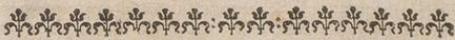
Lvgdvni, 1654

Cap. I. Qvousque opponantur assensus, & diffensus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

Apollinaris, Albertus, & Auerroës, alique non pauci. Ratio huius est, quia licet visio definiatur perceptio coloris, propterea arbitrandum non est, nihil eam percipere posse, nulliusque visionem esse posse, nisi quod lux fuerit, aut color: siquidem alibi à nobis ostensum est, eam percipere, ac videre carentias, vibrationes, distantias, durationesque rerum, aliaque sensibilia, ut aiunt, communia: quare sensus eius definitionis est; obiectum formale visionis esse colorem siue lucem, & cum alterutra harum qualitatum, aut certe utraque sufficiat, ut oculi videant, nullum tamen aliud obiectum absque illis, siue sine ordine, & habitudine ad illas posse concipi: unde visio supra se reflectens suimet erit visio, eo quod seipsam non nisi per modum vnius cum colore aut luce, & per habitudinem ad utrumlibet horum obiectorum se percipiat, alioqui se neutiquam perceptura. Adice tandem, hoc argumento, si cuius est ponderis, reuera probari, esse non posse, ut visus materialis suos actus per alios etiam realiter distinctos cognoscat, aut ita quidem in eos reflectat: ergo si fas est à sensu ad intellectum, à visione externa ad internam arguere, nec fieri poterit, ut intellectus in suos actus etiam per alios realiter distinctos reflectat: hoc autem, & rationi, & experientia, & auctorum omnium consensui repugnat. Quin etiam illud prius, nempe visum eternum, nec eodem, nec diuerso saltem actu posse functionem suam percipere, aut in eam reflectere, omnino falsum esse videntur Alexander, Themistius, Simplicius, alique multi, & graues Doctores, quorum sententiam ex professo confirmare non est huius loci.

40 Denique opponens B. Thomam 1. part. quaest. 87. art. 3. ad 2. *Ipsum intelligere humanum non est actus, & perfectio natura intellecta, ut sic possit uno actu intelligi natura rei materialis, & ipsum intelligere, sicut uno actu intelligitur res cum sua perfectione: unde alius est actus, quo intellectus intelligit lapidem, & alius est actus, quo intelligit se intelligere lapidem, & sic deinde.* Fateor hæc verba indicare, B. Thomam nobis esse contrarium: fortassis tamen hoc tantum voluit, ut plurimum fieri non posse, quin intellectus noster vno actu intelligat obiectum directe sibi propositum, & alio se illud intelligere: sicut etiam quod paulò supra dixit, cognitionem Angeli non per aliam distinctam, sed per semetipsam in se reflecti, haud accipiendum est, quasi id ita semper accidat, sed quasi sæpè: constat enim, Angelum aliquando cognoscere vnam cognitionem suam per aliam, ut cum meminit se quidpiam cognouisse. Atque hæc sunt argumenta potissima, pro Nominalium opinione quamlibet reflexionem vnius actus nostri in semetipsum inficiante: ea autem, & non alia, quod sciam, fieri solent pro tertia sententia ad finem cap. primi memorata, & negante, non omnem actuum nostrorum in seipsos reflexionem, sed duntaxat claram atque distinctam: ad minimum enim hanc impossibile esse videntur suadere argumenta superiora. Sed quod non suadeant, nostras solutiones expendentem liquebit. Hactenus ut plurimum de reflexione actuum intellectus in seipsos: quidquid autem de ea dictum est, id omne applicari potest, & debet ad modum quo possunt supra se reflectere voluntaris actus: quapropter eorum reflexio nemini iure videri potest à nobis prætermissa.

TRACTATUS XII.

De oppositione actuum intellectus, necnon etiam voluntaris.

CAPVT I.

Quousque opponantur assensus, & dissensus amorque efficax, & odium de eadem obiecto?

1 **P**ATER Suarez tom. 2. metaphysic. disp. 45. sect. 4. & tom. 1. in 3. part. disp. 38. sect. 3. & cum eo per plures Philosophi, ac Theologi videntur, ne diuinitus fieri posse, ut intellectus eidem obiecto simul assentiat, & dissentiat; aut voluntas eandem rem efficaciter amet, & simul efficaci prosequatur odio. Communioris autem sententiæ commune fundamentum ita se habet. Inuoluit contradictionem, ut intellectus obiecto euidenter falso assensum præbeat, aut quod voluntas obiectum impossibile, cognitum, ut tale, efficaciter intendat: at si intellectus simul haberet assensum, & dissensum eiusdem obiecti, rei euidenter false assentiret, & voluntas etiam amore, & odio efficaci idem obiectum semel prosequens, eo ipso rem impossibilem, ut talem sibi propositam efficaciter veller: ergo, &c. Minor suadetur: quoniam obiectum aliquod simul esse, & non esse, est euidenter falsum, ac impossibile: sed intellectus eidem obiecto simul assentiens, & dissentiens, affirmaret rem simul esse, & non esse; esse quidem per assensum; & non esse per dissensum: ergo aliquid euidenter falsum affirmaret. Rursus: aliquid bonum simul esse, & non esse est omnino impossibile: sed voluntas odio, & amore efficaci eandem rem simul complectens efficaciter veller idem simul esse, & non esse; esse per amorem; non esse per odium: ergo veller efficaciter aliquid impossibile.

2 Maior argumenti quoad primam eius partem suadetur: quia sicut malum seclusa quavis ratione boni repugnat esse obiectum amoris, ita etiam falsum, quoad tale, nequit esse obiectum assensus: & quemadmodum visio corporalis, quoniam tendit sub ratione coloris, ac suapte natura definitur externa quadam sensatio coloris, quod non fuerit color, hoc etiam diuinitus ea percipere nequit; ita similiter, cum assensus intellectus tendat sub ratione veri, quod verum ei non apparet, neque videtur, sed potius est euidenter falsum, hoc ab eo ne supernaturaliter poterit affirmari. Tam vero quoad secundam partem eadem maior probatur: tum æqualitate quadam rationis: tum etiam, quia bonum impossibile propositum ut tale, malum potius est, quam bonum: sed voluntas obiectum præcisè malum amare nequit: is enim voluntatis actus esset, & non esset amor; esset quidem amor, ut supponitur, non esset amor, quoniam hic definitur prosecutio boni.

3 Huic tamen argumento responderi potest, imprimis eius maiorem propositionem ad eò veram non esse, & diuinitus fieri posse, ut quis supernaturaliter, ac miraculosè assensum præbeat alicui obiecto, quod sibi tanquam euidenter falsum proponitur: nam intellectus assentit etiam naturaliter obiecto, quod sensibus euidenter falsum apparet, eorumque errorem corrigi,

cortigit, atque, vt aliis exemplis superfedeam, quam visus negat distantiam, adstruit tamen, & quam sensus hic adstruit continuitatem, è diuerso negat: quo spectat illud Nasonis lib. 8. metamorph. de Acheloo Theseum alloquente, & Echinadas insulas procul sitas ostendente.

Annis ad hac, non est, inquit, quod certimus vnum. Quinque iacent terre, spatij discrimina fallunt.

Similiter ergo ratio saltem diuinitus, assentire poterit obiecto, quod per vim apprehensiuam tanquam euidenter falsum ei proponitur. Deinde ad rationem assensus satis est, vt tendat sub ratione veri, vt rationes pro maiori propositione aduersantis argumenti propositæ contendunt, atque conuincunt: ac assensus obiecti, quod per apprehensionem præuiam euidenter falsum repræsentatur, nihilominus poterit tendere sub ratione veri; siquidem obiectum vt verum affirmabit, si datur, taleque obiectum erit apparenter verum per assensum, quantumuis per apprehensionem præuiam euidenter falsum.

4 Præterea responderi potest, vt maior argumenti vera sit, quod in eius inferitur minore, neuiquam sequi. Etenim si intellectus absque vlla apprehensione præuia eidem obiecto simul assentiret, & dissentiret (haud enim accedo P. Hurtado disp. 10. de anima, sect. 1. & aliis negantibus de potentia absoluta existere posse iudicium vllum sine apprehensione, à qua pendeat) tunc certe obiectum simultanei assensus, & dissensus non esset euidenter falsum per vllum actum intellectus: non enim per apprehensionem, quæ in ea hypothese nulla esset: nec per complexionem assensus, & dissensus, quæ obiectum, non vt falsum, sed potius vt verum intellectui proponeret. Ad hoc, intellectus eidem obiecto assentiens simul, atque dissentiens haudquaquam affirmaret idem simul esse, & non esse, si similtas appelleret supra obiectum affirmationis, sed solum, si similtas illa referatur ad assensum, & dissensum: ac idem simul esse, & non esse solum est euidenter falsum, & impossibile, cum similtas ex parte obiecti, non verò ex parte actus se tenet. Hac ratione non est impossibile, sed potius necessarium, vt voluntas possit simul amare, & non amare, si similtas supra potentiam voluntatis, non vero supra amorem, & carentiam amoris recidat. Hoc etiam ritu, videt Deus simul, & in eodem instanti, Petrum, v. g. esse, & non esse: neque in hoc visionis genere vlla est repugnantia, si similtas, & vnitatis instantis ad visionem Dei, non vero ad esse, & non esse Petri respiciat.

5 Hinc etiam defendi potest, voluntatem simul velle, & nolle posse efficaciter idem obiectum de potentia Dei absoluta, & extraordinaria: tum quia voluntas in ea hypothese rem simul esse, & non esse efficaciter intendens, obiectum vt apparenter possibile, ac bonum munere alicuius saltem apprehensionis falsæ, non verò vt impossibile, ac malum vellet, atque intenderet: tum etiam, quia verius est, fore, vt in tali euentu voluntas non vellet obiectum idem simul esse, & non esse, similtate se tenente ex parte obiecti, qua sola ratione obiectum malum est, atque impossibile, sed ex parte solius actus, quo pacto vacat omni malitia, & impossibilitate.

6 Quapropter magis probabilem arbitror opinionem Paludani in 3. distinct. 15. quæst. 2. & Gabrielis in 4. distinct. 10. quæst. 1. art. 3. plurimumque Nominalium, & nonnullorum ex nostris sententium, diuinitus fieri posse, vt assensus, & dissensus eiusdem obiecti in eodem intellectu, & amor, & odium efficax eiusdem boni in eadem voluntate componi possint: amque probò, in primis, quoniam non inuoluitur

vlla contradictio terminorum, aut repugnantia in eiusmodi actuum coniunctione; quæ enim obiecta est in argumento superiori, ex huius solutione à nobis tradita liquet, quam sit nulla: talis ergo coniunctio, seu compositio haud est deneganda absolute potentia creatoris. Secundò: quoniam physice qualitates inuicem contrariæ in gradu excellenti, & intenso, v. g. calor, & frigus possunt diuinitus componi in eodem subiecto, eique denominationes suas impertire, vt contra Iauellum, Capreolum, & plerosque Thomistas docent Suarez, Hurtadus, Arriaga, & communiter nostri auctores: quo autem iure non vacat in præsentem ex professo, & pro rei dignitate disputare: satis habeo, id exemplo quodam declarare: duo corpora sese ab eodem loco naturaliter expellunt; & tamen supernaturaliter in eodem loco penetrari possunt, & aliquando sunt penetrata, videlicet cum Christus est ex intemerata Virgine natus, aut cum irrenoluto sepulchri lapide rediuius surrexit, aut cum cælos gloriosus ascendit: tamen ergo calor, & frigus penes intensos gradus in eodem subiecto naturaliter impossibilia sunt, nihilominus componi poterunt supernaturaliter, & per miraculum: quidni ergo similiter in eodem intellectu, aut voluntate qualitates intentionales, cuiusmodi sunt assensus, & dissensus, amor efficax, & odium? quod enim harum qualitarum obiecta sint contradictoriè opposita, quæ ratio in illis prioribus haud procedit, nihil interest: namque haud esse debet tanta oppositio assensus, & dissensus, amoris, & odij, quanta obiectorum, quæ respiciunt formaliter, aut virtualiter, siquidem carentia rei, & eius existentia ita sunt opposita, vt ne vniuoce conueniant in ratione entis, aliæ positua: ac assensus, & dissensus, quorum alter fertur in carentiam rei, eamque quodammodo adstruit, & alter in existentiam rei, non ita sunt opposita, vt saltem prædictam conuenientiam non suscipiant: amorique, & odij par est ratio.

Enimvero oppositionem earum qualitarum intentionaliū tantum esse, vt ex natura rei, & secluso miraculo componi nequeant, omnes, quos viderim scriptores docent: & merito: quis namque in se non experitur earum luctam, & impossibilitatem; quis non, si rei alicui præbeat assensum, ei se non posse tunc temporis dissentire, aut, si dissensum, neuiquam assentiri, atque similiter quod amat, hoc simul odisse non posse, aut quod odit, neuiquam amare? quo spectat illud Gregorij magni homil. 37. in Euang. *An simul odisse possumus, & diligere?* Alia id genus testimonia innumera possem afferre; sed in te perspicua, & confessa, nec liber, nec licet esse longiori. Rursum: quando possumus assentiri, vel dissentiri, amare, vel odisse, possumus autem sapissimè, tum iuxta omnes censuram libertatem habere contrarietatis: atqui libertas illa est ad extrema inuicem impossibilia, & contraria, vt ex ipso vocis ethymo constat: tales ergo actus ex natura rei opponuntur. Tertio: assensus cum aliquo actu intellectus est impossibilis merito suæ perfectionis, & amor efficax similiter cum aliquo voluntatis actu, vt manifestissimè patet exemplo caloris, verbi gratia, qui si sit perfectus, & intensus, si rigiditatem expellat assignari nequit alius actus, cui naturaliter repugnet assensus, nisi dissensus, aut cui amor efficax, nisi odium. Atque hinc emergit vltima nostræ sententiæ probatio: nam qualitates physice, quandocumque perueniunt ad excellentem, & perfectum intensiōnis gradum, eo ipso sese reiciunt experientia teste, nec naturaliter in vno morantur subiecto: à fortiori ergo qualitates intentionales perfectionem suam sortitæ, videlicet assensus,

fus, & dissensus, amor efficax, & odium, sese expellent, nec in eodem subiecto naturaliter esse sustinebunt. Quas probationes attuli propter non neminem, qui aduersus omnes auctores, quotquot prælo sua scripta mandarunt, ausus est impossibilitatem qualitatuum intentionalium in dubium reuocare.

8 At obiicies, posse, & solere quem naturaliter tristiari simul, & delectari, quidni ergo amare, & odisse rem aliquam efficaciter, aut assentire, & dissentire per intellectum alicui? Respondeo, fieri non posse ex natura rei, ut quis tristetur simul, ac delectetur, per motus voluntatis efficaces & perfectos, de eodemmer obiecto, esto queat de diuersis, veluti docet P. Suarez disp. illa 45. metaphys. sect. 4. & apud eum Alexander, Zimara, & B. Thomas. Obiicies secundo: si quis pro priori aliquo naturæ, ac rationis signo asserat, v. g. Petrum currere, poteritis quamuis non pro eodem, ac certè pro alio posteriori asserere, Petrum non currere, cum videlicet pro posteriori possit errorem suum agnoscere, nec repugnet ex natura rei velut certius ei statim proponi contrarium eius, quod antea affirmauit. Respondeo, signorum naturæ diuersitatem, quam ratio in eodem instanti reali considerat, consideratamque hoc ipso facit, nihil conferre aduersariis, haud aliter, atque ea ad qualitates physicas inuicem contrarias componendas tamen, nullatenus conducit: potè si quis comperiat, Petrum, v. g. non currere, idque velut certum apprehendat in eodem instanti reali, quo tamen asseruit eum currere, hoc eo valebit, ut errorem suum in sequenti temporis articulo siue instanti deponat, & à priori iudicio desistat, non vero ut contrarias assertiones iungat: alioqui deceptionem, ac falsitatem euitaturus, in eam necessarid incidet, cum fieri non possit, quin, si non vtrumque, ac certè alterum iudicium eorum, inter quæ fluctuat, erroneum sit, ac falsitati obnoxium.

9 Denique obiicies, Auerroem 6. metaph. comm. 8. in ea esse sententia ut existimet, propositiones contradictorias naturaliter esse posse simul in eodem intellectu. At quid refert, ita si sentit Arabs contra ceteros auctores, & experientiam manifestam? Deinde verius est, eum loqui de propositionibus, non quæ sint iudicia circa idem obiectum opposita, sed potius, quæ sint apprehensiones compositæ circa eandem rem contrariæ quodammodo, aut certè, ut eum interpretantur nostri Conimbricenses, in cap. 4. de oratione, quæstione 4. articulo 1. quæ sint apprehensiones simplices vocum iudicia opposita significantium.

C A P V T II.

An possint esse in eodem intellectu circa idem obiectum actus euidentis, ac scientificus: actusque ineuidentis fidei, vel opinionis?

10 P OSSE censent Suarez, Valentia, Vasquez: & ex antiquis Bonauent. Alexand. Albert. Gabriel, & alij non pauci: quorum sententiam ut magis veram, & inter nostros magis communem amplector, eamque in hunc modum probo. Multa cognoscimus euidenter, quæ tamen fide diuina nobis creduntur: notitia igitur euidentis, & ineuidentis eiusdem obiecti in eodem intellectu non modò compossibiles sunt, sed etiam modò componuntur. Id suadetur: quia Deum esse, & bona opera remunerari, & visibilia, ac inuisibilia fecisse præmissis suis stare, aliaque

similia euidenter cognoscimus, ac lumine rationis naturalis assequimur: at hæc eadem fide diuina credimus, ut constat ex Pauli ad Hebræos 11. *Fide intelligimus aptata esse secula Verbo Dei, ut ex inuisibilibus visibilia fierent.* Et paulò infra: *credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.* Et ad Roman. cap. 4. de Abrahamo, Deum infidelem non esse, sed potius veracem haud dubiè sciente, ac euidenter cognoscente sic ait: *In repromissione Dei non hastravit dissidentia, sed confortatus est fide dans gloriam Deo plenissimè, sciens quia quacunque promissit, potens est & facere.*

Respondent non pauci Thomistæ cum Capreolo, cum, qui euidenter scit mysteria aliqua fidei nostræ ea non credere, eo quod accedente notitia euidenti mysteriorum, illico pereat habitus fidei, per quem ea credi possent: haud aliter ac accedente visione Dei fides actualis aboleri communiter putatur. Bene nobiscum actum est, quòd hæc doctrina nostra non sit: quas enim non censuras in nos aduersarij despumarent: iis tamen prætermisissis, ratione sic argumentor, Fides habitualis iuxta apertam signor B. Thomæ doctrinam non remittitur, nec diminuitur, sed quouis decremento tota deperditur: vir igitur doctus fidem habitualem circa aliquas veritates à se euidenter cognititas amittens, eam circa omnes amittit, habitusque fidei omnino spoliatur: cum autem A postolo testante sine fide impossibile sit placere Deo, sanè viros doctos impossibile erit placere Deo: quod manifestè fallum esse, vel ne sibiipsis iniuriam faciant, aduersarij fatebuntur. Præterea si habens fidem habitualem alicuius mysterij, eius notitiam euidentem habere nequit, sed hæc cum illa repugnat: ergo similiter habens scientiam habitualem alicuius mysterij, verbi gratia, existentie Dei, eius actualementem habere nequit: quo fit, ut Philosophus Gentilis nisi literam, scientiamque acquisitam discat, atque de sapiente insipiens fiat, iustificari, aut ad Deum conuerti non possit: consequens est falsum. Sequela probatur: siquidem eiusmodi Philosophus de aduersariorum sententia nequit credere Deum esse, utpote eum esse euidenter sciens: cum ergo iuxta Apostolum accedentem ad Deum oporteat credere, quia est; fieri non poterit, ut Philosophus ille, nisi talis desinat esse, ad Deum accedat. Quod autem responderet Caietanus, credere apud Paulum eo loci non actum fidei, sed quemcunque assensum certum significare, & contextui ipsius Pauli, & Patribus, & Concilio Tridentino sessione 6. capite 6. aperte repugnat.

Respondent alij recentiores cum Vega libro 6. in Trident. cap. 21. eum, qui euidenter cognoscit mysteria aliqua à Deo reuelata, habere quidem fidem habitualementem eorundem: ceterum non posse ea actu credere in sensu composito notitiæ, per quam illa euidenter cognoscit; Deumque excitatis speciebus ad eiusmodi notitiam euidentem eo ipso suspendere concursum suum, cum habitu fidei ad producendum actum fidei circa obiectum clare cognitum, ne videlicet actus impossibiles componantur. Verum hæc solutio facile impugnatur: nam iuxta illam habitus scientiæ, & habitus fidei compossibiles erunt, totiesque componentur, quoties aliquis fidelium plures actus euidentes circa nonnulla mysteria reuelata elicit, eorumque scientiam habitualementem acquirit. Ex hoc autem, quod aduersarij concedunt, sequitur id, quod negant: videlicet actus etiam fidei, & scientiæ circa idem obiectum compossibiles esse: etenim quoties habitus aliqui inter se distinguuntur, ac diuersa obiecta respiciunt, tantundem inter se opponuntur,